

A szárazodás veszélyének komplex elemzése a Duna-Tisza közén

Zsákovics Gergely, V. évf., SzTE TTK

Témavezetők: **Kovács Ferenc** egyetemi adjunktus
Kiss Andrea egyetemi tanársegéd
SZTE TTK Természeti Földrajzi és Geoinformatikai Tanszék

A 20. század utolsó évtizedeiben hazánk egyes területein szárazodási folyamatok indultak el, mely a földrajzi adottságainak köszönhetően különösen a Duna-Tisza közti síkvidéket érintette. A probléma okozói gazdálkodásának köszönhetően az ember, valamint a klímaelemek változásáért felelős feltételezhető éghajlatváltozás. Nehezen meghatározható, hogy a természeti-társadalmi folyamatok pontosan hol, milyen mértékben és mennyiben felelősek az aridifikációért. A talajvízszint változásának ismert elemzései mellett a csapadék, mint determináló tényező, térbeli vizsgálata újabb eredményekkel kecsegtet.

23 állomás havi csapadékadatain alapuló SPI, azaz Standardizált Csapadék Indexek felhasználásával térinformatikai módszerekkel aszályindex térképeket készítettem a területről, melyek segítségével bemutatom az 1970–2000 közötti időszak csapadék-viszonyait. A téli hónapok – főleg a január – SPI értéke feltűnően alacsonynak bizonyult, mely információ különösen érdekes, mivel általában a talajvíz utánpótlását főleg a téli csapadék biztosítja. Kecskemétet és környékét találtam az időszak legszárazabb térségének. A valószínűsíthető ok-okozati összefüggéseket keresve az SPI aszályindex térképeim, a rendelkezésemre álló talajvízszint-süllyedési trendek térbeli eloszlását bemutató térképek, valamint az AGROTOPO agroökológiai adatbázison alapuló talajosztályozási térképek alapján kijelöltem a vízgazdálkodási szempontból veszélyeztetett területeket.

Az említett felszínek által kijelölt ún. „érzékenységi térképet” összevettem a területre készített területhasználati fedvénnyel, mely a CLC2000 (CORINE Land Cover) és CLC-változás adatbázisokon alapuló területhasználati kategóriák 1990-től 2000-ig végbement változásait és azok mértékét követi nyomon. Az időszak alatt az általam kijelölt veszélyeztetett területeken összességében nem történtek olyan jellemző változások, melyek különösebben eltértek volna a többi területen történt változásoktól, bár felszín-fedettség vizsgálataim csak az 1990-2000-ig terjedő 10 évre vonatkoztak. Mindezeket túlmenően párhuzamot kerestem a kimutatott szárazodás és az 1992–2001 közötti időtartam műholdképes –AVHRR NDVI– elemzésével kapott, a klíma változékonysága, változása szempontjából potenciálisan veszélyben lévő erdők területe között.

A Duna-Tisza közének fontosabb földrajzi tényezőit tartalmazó adatrétegek segítségével lehatárolt veszélyeztetett területek kijelölése dinamikus adatokra épül, ezért hasznos tényezőként játszhat szerepet olyan tervezési folyamatokban, mint például a tájhasználat optimalizációja.